

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Karly Cháberové a soudců Jana Kratochvíla a Štěpána Výborného ve věci

žalobkyně

Obec Hrdějovice
sídlem Dlouhá 221, Hrdějovice
zastoupená advokátem Mgr. Vítězslavem Dohnalem
sídlem Klokotská 13, Tábor

proti
žalovanému

Ministerstvo životního prostředí
sídlem Vršovická 65, Praha 10

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 16. 6. 2022, č. j. MZP/2022/510/766,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 16. 6. 2022, č. j. MZP/2022/510/766, se ruší a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

- II. Žalovaný je povinen nahradit žalobkyni náklady řízení ve výši 11 228 Kč do jednoho měsíce od právní moci rozsudku, k rukám advokáta Mgr. Vítězslava Dohnala.

Odůvodnění:

I.

Vymezení věci a obsah správního spisu

1. Žalobkyně se podanou žalobou domáhala zrušení rozhodnutí správních orgánů, kterým jí byla uložena pokuta ve výši 10 000 Kč za pokácení stromu bez povolení. Správní orgány dospěly k závěru, že žalobkyně neprokázala splnění podmínek pro mimořádné pokácení dřeviny bez povolení dle § 8 odst. 4 zákona č. 114/1994 Sb., o ochraně přírody a krajiny.
2. Z předloženého správního spisu soud zjistil následující pro své rozhodnutí podstatné skutečnosti.
3. Žalobkyni zasáhla dne 8. 7. 2021 kolem 19:00 hodin vichřice. Na jejím pozemku p. č. X v k. ú. X (pozemek p. č. X) se v tu dobu nacházely tři duby letní. Při vichřici se vylomil kmen dubu letního (dub č. 1) a spadl na pana K. J., jemuž způsobil poranění hrudníku, naražení žeber na pravé straně a vykloubení prstů na levé noze. Pan J. v důsledku pádu stromu utrpěl také škodu, protože strom zasáhl jeho osobní vozidlo Škoda Yeti a oplocení jeho pozemku p. č. Y v k. ú. X (pozemek p. č. Y).
4. Vedle dubu č. 1 stál další dub (dub č. 2), který se skládal z dvojkmenu. Žalobkyně měla za to, že dub č. 2 byl nebezpečně nahnutý k pozemku p. č. Y a zejména nad zahradní chatku nacházející se na tomto pozemku, která sloužila i k přespávání. Na místě se nacházel ještě jeden dub (dub č. 3), který žalobkyně pokácela na základě povolení ze dne 27. 7. 2021, č. j. OUH-399-1/2021.
5. Česká inspekce životního prostředí (Inspekce) provedla dne 11. 1. 2022 šetření na pozemku p. č. X, při němž nalezla tři pařezy. Druhý pařez vznikl dle sdělení žalobkyně pokácením dubu letního z bezpečnostních důvodů v červenci roku 2021 přibližně jeden až dva týdny po vichřici, a to v režimu havarijního kácení dle § 8 odst. 4 zákona o ochraně přírody a krajiny.
6. Inspekce oznámila žalobkyni dne 23. 2. 2022 zahájení řízení o přestupku podle § 88 odst. 1 písm. c) zákona o ochraně přírody a krajiny a informovala ji o jejích právech. Inspekce vydala dne 25. 3. 2022 rozhodnutí č. j. ČIŽP/42/2022/1585 (prvostupňové rozhodnutí), kterým uznala žalobkyni vinnou ze spáchání přestupku dle § 88 odst. 1 písm. c) zákona o ochraně přírody a krajiny, jenž spočíval v pokácení dubu č. 2 bez povolení, a uložila jí pokutu ve výši 10 000 Kč. Žalobkyně se odvolala.
7. Žalovaný v napadeném rozhodnutí odvolání žalobkyně zamítl a prvostupňové rozhodnutí potvrdil. Konstatoval, že dřevinu lze dle § 8 odst. 4 zákona o ochraně přírody a krajiny pokácet bez povolení, pokud je jejím stavem zřejmě a bezprostředně ohrožen život či zdraví nebo hrozí-li škoda značného rozsahu. Žalovaný měl za to, že žalobkyně neprokázala splnění této podmínky. Stav dubu č. 2 se nezměnil, ani se nezměnil stav místa, na němž rostl. Pád jiného stromu nebo naklonění dubu nad pozemek p. č. Y nevypovídají o zřejmosti a bezprostřednosti ohrožení života a zdraví nebo o hrozbě vzniku škody

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

značného rozsahu. Žalobkyni nic nebránilo, aby si opatřila povolení ke kácení dřeviny rostoucí mimo les, což učinila v případě dubu č. 3. Žalobkyně by byla jediným účastníkem správního řízení o povolení, protože by povolení bylo možné bezodkladně vydat. Povolení ke kácení dubu č. 3 bylo vydáno již v den podání žádosti (27. 7. 2021).

8. Žalovaný neprovedl žalobkyní navržené důkazy. Pan K. J. byl přítomen pádu dubu č. 1, jeho výpověď by nepřinesla nic nového ve vztahu ke zdravotnímu stavu nedovoleně pokáceného dubu č. 2. Pan M. Š. sice mohl popsat dub č. 2, ale to by nevypovídalo nic o splnění podmínek § 8 odst. 4 zákona o ochraně přírody a krajiny. Paní Ing. K. Ř. ve svém dendrologickém posudku stavu dubu č. 1 ze dne 4. 8. 2021 ke zbylým dřevinám uvedla, že je nutné provést podrobné dendrologické a arboristické zhodnocení jejich stavu. Paní Ing. Ř. se nezmínila o zřejmém bezprostředním ohrožení života či zdraví nebo o hrozbě škody značného rozsahu, protože by byl její výslech nadbytečný.
9. Žalovaný vzal při ukládání pokuty v potaz, že nedovoleně pokácený dub byl nakloněn nad nemovitost p. č. Y, kterou potenciálně ohrožoval; v minulosti byla ke kmeni dubu navezena zemina, což mohlo nepříznivě ovlivnit stav jeho kořenového systému a tím jeho rovnováhu; dub byl pokácen, aniž by orgán ochrany přírody zhodnotil funkce, které zastával v krajině; žalobkyně je vykonavatelem veřejné správy a navíc i orgánem ochrany přírody, měla by jít ostatním vzorem. Žalovaný uložil žalobkyni pokutu ve výši 10 000 Kč (1 % zákonné sazby).

II.

Argumentace účastníků

10. Žalobkyně vznesla tři žalobní body:
 - 1) Žalovaný se nevypořádal s odvolací námitkou nedostatečné společenské škodlivosti protiprávního jednání.
 - 2) Žalobkyně navrhla provést výsledek pana K. J., který vlastnil pozemek p. č. Y a byl zraněn pádem dubu č. 1; pana M. Š., starosty místního sboru dobrovolných hasičů, který prováděl kácení dubu č. 2 a mohl vypovědět o jeho stavu; a paní Ing. K. Ř., která měla vypovědět o míře nebezpečí pádu dubu č. 2 v důsledku návozu zeminy. Žalovaný neprovedl jejich výsledky, byť se jednalo o očitě svědky, kteří se mohli vyjádřit ke skutečnostem rozhodným pro posouzení nebezpečnosti dubu č. 2.
 - 3) Dub č. 2 mohl být pokácen bez povolení, protože byly splněny podmínky § 8 odst. 4 zákona o ochraně přírody a krajiny. Dub č. 1 se nacházel nejseverněji a kryl dub č. 2 nacházející se jižněji. Dub č. 2 byl v důsledku pádu dubu č. 1 výrazněji vystaven povětrnostním podmínkám, což dokládají fotografie ze serveru www.mapy.cz. Vichřice tedy významně změnila stav místa, kde rostl dub č. 2. Dub č. 2 byl nakloněný nad zahradní domek na pozemku p. č. Y, který jeho vlastník používá k dlouhodobé rekreaci a přespávání. Dub č. 1 se při vichřici vyvrátil a způsobil majetkovou i nemajetkovou újmu. Z dendrologického posudku vyplynulo, že stabilita dubu č. 1 byla narušena ještě před vichřicí, a to nevhodnou návězkou zeminy, která nepříznivě ovlivnila kořeny stromu. Návězka se týkala všech tří dubů, protože byly všechny tyto dřeviny rizikové. Žalobkyně nechtěla za této situace riskovat pád dubu č. 2 do vydání rozhodnutí o povolení kácení. Zájem na ochraně života a zdraví převážil nad povinností opatřit si povolení ke kácení.
11. Žalovaný ve vyjádření k žalobě zopakoval odůvodnění napadeného rozhodnutí.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

III. Posouzení žaloby

12. Městský soud ověřil, že žalobu podala včas a po vyčerpání řádných opravných prostředků osoba k tomu oprávněná, a žaloba splňuje i všechny ostatní formální náležitosti na ni kladené. Městský soud na základě žaloby v rozsahu žalobních bodů, kterými je vázán (§ 75 odst. 2 soudního řádu správního), přezkoumal napadené rozhodnutí včetně řízení, které jeho vydání předcházelo. Při přezkoumání rozhodnutí soud vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 soudního řádu správního).
13. Městský soud v Praze rozhodl ve věci samé bez jednání, protože s tímto postupem oba účastníci řízení vyslovili souhlas (§ 51 odst. 1 soudního řádu správního).
14. **Ad 1)** Žalobkyně považovala napadené rozhodnutí za nepřezkoumatelné, protože se žalovaný nevypořádal s námitkou chybějící společenské škodlivosti pokácení dubu č. 2.
15. K námitce nepřezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí soud předně uvádí, že zrušení správního rozhodnutí pro nepřezkoumatelnost je vyhrazeno těm nejzávažnějším vadám správních rozhodnutí, kdy pro absenci důvodů či pro nesrozumitelnost skutečně nelze správní rozhodnutí meritorně přezkoumat (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 2. 2008, č. j. 7 Afs 212/2006-76).
16. Žalovaný se škodlivostí pokácení dubu č. 2 zabýval na str. 5 napadeného rozhodnutí, kde uvedl, že každá dřevina plní celou řadu funkcí, např. ovlivňuje klima, tvoří biotop pro určité druhy organismů a má také estetickou funkci. Dle žalovaného je proto nezbytné, aby orgán ochrany přírody v řízení o povolení kácení zohlednil funkční a estetický význam dřeviny. K tomuto posouzení však nedošlo.
17. Žalovaný popsal zájem chráněný povinností obstarat si pro kácení dřevin povolení dle § 8 odst. 1 zákona o ochraně přírody a krajiny a způsob, kterým žalobkyně tento zájem porušila. Ačkoli jde o stručnou úvahu, vyplývá z ní, že žalovaný nepovažoval pokácení dubu č. 2 za zanedbatelné (nedosahující intenzity nutné ke spáchání přestupku dle § 88 odst. 1 písm. c) zákona o ochraně přírody a krajiny), neboť orgán ochrany přírody neměl před pokácením dubu možnost zohlednit všechny rozhodné okolnosti.
18. Napadené rozhodnutí je přezkoumatelné.
19. **Ad 2)** Žalobkyně měla za to, že žalovaný měl vyslechnout pana K. J., pana M. Š. a paní Ing. K. Ř.
20. Podle § 52 správního řádu platí, že účastníci jsou povinni označit důkazy na podporu svých tvrzení. Správní orgán není návrhy účastníků vázán, vždy však provede důkazy, které jsou potřebné ke zjištění stavu věci.
21. Podle žalovaného žalobkyně neprokázala splnění podmínek pro mimořádné pokácení dřeviny bez povolení dle § 8 odst. 4 zákona o ochraně přírody a krajiny. Žalovaný však nemůže bez dostatečného a nezpochybnitelného důvodu odmítnout provést žalobkyní navržené důkazy a poté žalobkyni vytýkat, že neunesla důkazní břemeno. Žalovaný nemusí provést navržený důkaz, pokud není potřebný ke zjištění stavu věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti (§ 3 správního řádu). Dle nálezu Ústavního soudu ze dne 24. 2. 2004, sp. zn. I. ÚS 733/01, jde o tři případy: 1) tvrzená skutečnost, k jejímuž ověření nebo vyvrácení je navrhován důkaz, nesouvisí s předmětem řízení; 2) důkaz není s to ani ověřit

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

ani vyvrátit tvrzenou skutečnost; 3) určité tvrzení, k jehož ověření nebo vyvrácení je důkaz navrhován, bylo již v dosavadním řízení bez důvodných pochybností (s praktickou jistotou) ověřeno nebo vyvráceno.

22. Z odvolání žalobkyně vyplývá, že se pan K. J. měl vyjádřit k vlivu vichřice na dub č. 2. Pro posouzení podmínky zřejmosti ohrožení života či zdraví dle § 8 odst. 4 zákona o ochraně přírody a krajiny je stěžejní porovnání stavu dubu č. 2 před a po vichřici. Pokud by kmen byl vychýlen oproti původnímu stavu natolik, že by hrozil jeho pád, jednalo by se o zřejmé ohrožení. Výslech svědka měl prokázat okolnost rozhodnou pro právní posouzení věci. Pan J. byl vlastníkem pozemku p. č. Y sousedícího s dubem č. 2, byl obeznámen s dřívějším stavem tohoto dubu, pročez se mohl hodnověrně vyjádřit k jeho změně v důsledku vichřice. Nejednalo se o nadbytečný důkaz. Žalovaný měl svědka vyslechnout.
23. Žalobkyně navrhla výslech pana M. Š., který měl prokázat stav dřeviny a míru ohrožení sousedního pozemku. Jedná se o okolnosti vypovídající o bezprostřednosti ohrožení života nebo zdraví. Pan Š. kácel dub č. 2, mohl se proto vyjádřit ke stavu jeho kmene a kořenů. Důvěryhodnost výpovědi není snížena jen tím, že svědek nemá dendrologické a arboristické vzdělání. Laickou výpověď svědka by bylo možné porovnat s odborně popsány následky závozu kmene zeminou dle dendrologického posudku. Žalovaný přesto tohoto svědka nevyslechnul.
24. Výpovědi paní Ing. K. Ř. chtěla žalobkyně prokázat působení zeminy na kořenový systém dubu č. 2 a míru ohrožení s tím spojenou. Paní Ing. Ř. mohla přesvědčivě vypovídat pouze o okolnostech zjištěných při zpracování dendrologického posudku z fotodokumentace, tj. zejména o stavu dubu č. 1. Zpracovatelka posudku nebyla přímo obeznámena se stavem dubu č. 2 (jeho kořeny, kmenem atd.) pomocí fotodokumentace této dřeviny, pročez nemohla jeho stav odborně posoudit. Není tedy zřejmé, jak by její výpověď mohla přispět k objasnění relevantních okolností případu. Dendrologický posudek zmiňuje typické následky závozu kořenů zeminou, což žalovaný nezpochybňoval. Pro posouzení věci je však podstatný konkrétní vliv závozu na dub č. 2. Ten však navržená svědkyně nezskoumala.
25. Žalovaný tedy dle městského soudu pochybil, protože nevyslechl pana J. a pana Š. Žalovaný tak své rozhodnutí zatížil vadou řízení, která mohla mít za následek nezákonnost rozhodnutí o věci samé.
26. **Ad 3)** Žalobkyně byla přesvědčena, že dub č. 2 pokácela v režimu § 8 odst. 4 zákona o ochraně přírody a krajiny, protože byl po pádu dubu č. 1 vystaven povětrnostním podmínkám, byl nahnutý nad sousední pozemek, a jeho kořeny byly v důsledku navážky zeminy nestabilní jako kořeny dubu č. 1.
27. Dle § 8 odst. 4 zákona o ochraně přírody a krajiny není povolení třeba ke kácení dřevin, je-li jejich stavem zřejmě a bezprostředně ohrožen život či zdraví nebo hrozí-li škoda značného rozsahu.
28. Kácení dřevin bez povolení je možné ve výjimečném případě zřejmého a bezprostředního ohrožení života, zdraví a majetku. Ohrožení je zřejmé, je-li patrné ze stavu dřeviny. Ohrožení je bezprostřední, jsou-li život, zdraví, či majetek již za stávajícího stavu dřeviny v nebezpečí, tj. bez vlivu nějaké další okolnosti. Řečeno laicky, že strom musí být v tak špatném stavu, že může či jeho část každým okamžikem spadnout.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

29. Zda byly tyto podmínky splněny, správní orgány znovu posoudí po doplnění dokazování výslechy svědků. Bylo by tedy nyní předčasné, aby se městský soud k této otázce vyjadřoval. K již provedenému dokazování lze však uvést následující.
30. Z pořízené fotodokumentace vyplývá, že jeden z kmenů dubu č. 2 byl nahnutý směrem k pozemku p. č. Y. Ze spisového materiálu však není patrné, zdali šlo o původní nahnutí kmenu, nebo o nahnutí způsobené vichřicí. Z tohoto důvodu nelze přesvědčivě uzavřít, že kmen se již jednou působením větru vychýlil a jeho další vychýlení může způsobit pád nebo rozlomení kmenu. Bezprostřední ohrožení tedy ze samotné fotodokumentace dovodit nelze.
31. Žalobkyně předložila dendrologický posudek, jehož předmětem byl dub č. 1. Zpracovatelka posudku uvedla, že vlivem navážky si strom vytvořil kořeny ve svrchní vrstvě půdy, avšak staré a plně vyvinuté kořeny hynuly a uhnívaly. Středová část pařezu byla zasažena hnilobou pronikající také do okrajových částí kmene. Strom ztratil rovnováhu, protože nové kořeny nedostačovaly k jeho ukotvení, a neodolal nárazům větru. Zpracovatelka navrhl provést podrobné dendrologické a arboristické zhodnocení dalších stromů ohrožených navážkou (dubů č. 2 a 3), aby se předešlo jejich rozlomení a pádu i bez výskytu meteorologických jevů.
32. Kmen dubu č. 2 byl také zavezený zeminou, ale dendrologický posudek nevypovídá o tom, že by kořeny dubu č. 2 byly stejně slabé jako kořeny dubu č. 1, a že by na jeho dřevní hmotu působily parazitické dřevokazné houby. Z tohoto důvodu z dendrologického posudku nevyplývá, že větší odhalení dubu č. 2 poryvům větru v důsledku pádu clonícího dubu č. 1 a jeho naklonění nad pozemek p. č. Y vyvolávají bezprostřední nebezpečí. Proces oslabení kořenů trvá dle dendrologického posudku mnoho let. U dubu č. 2 nelze bez dalšího určit jeho míru. Ostatně, dub č. 3 měl kmen také zavezený zeminou, ale žalobkyně si v jeho případě opatřila povolení ke kácení dřevin. To znamená, že míra ohrožení nemusí být u všech stromů stejná jen na základě toho, že jsou jejich kořeny zavezeny zeminou.

IV.

Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

33. Městský soud z výše uvedených důvodů shledal žalobu důvodnou, proto napadené rozhodnutí podle § 78 odst. 1 soudního řádu správního zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. V něm žalovaný vyslechne pana K. J. a pana M. Š. s cílem zjistit míru vychýlení dubu č. 2 v důsledku vichřice a stav jeho kmene a kořenů před pokácením, respektive obecněji stav stromu v momentě pokácení. Žalovaný se poté bude zabývat tím, zdali výpovědi prokázaly zřejmost a bezprostřednost ohrožení života a zdraví dle § 8 odst. 4 zákona o ochraně přírody a krajiny.
34. Správní soud na základě zásady omezené kasace ruší zásadně jen napadené rozhodnutí. Městský soud se od této zásady neodchýlil a prvostupňové rozhodnutí nezrušil dle § 78 odst. 3 soudního řádu správního, protože tento postup nebyl nezbytný. Žalovaný může nezákonnost napravit vlastním rozhodnutím.
35. Žalobkyně měla ve věci plný úspěch. Městský soud jí proto přiznal náhradu důvodně vynaložených nákladů soudního řízení. Náklady řízení tvoří soudní poplatek ve výši 3 000 Kč a náklady na zastoupení ve výši 6 800 Kč za dva úkony právní služby: převzetí a přípravu zastoupení dle § 11 odst. 1 písm. a) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátní tarif (dále jen „AT“), a sepsání žaloby dle § 11 odst. 1 písm. d) AT, včetně režijního paušálu dle § 13

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

odst. 4 AT. Zástupce žalobkyně je plátcem daně z přidané hodnoty, proto do nákladů řízení náleží též částka odpovídající sazbě daně ve výši 1 428 Kč. Konečná výše náhrady nákladů je 11 228 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 14. listopadu 2023

JUDr. Karla Cháberová v. r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.